

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/233/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2113226568
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 01. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Magdaléna Krajčovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2018:2113226568.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a sudkýň: JUDr. Andrea Dudášová a JUDr. Ľuboslava Vanková, v právnej veci žalobcov: 1. Y. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XX, M. a 2. H. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XX, M., v konaní zastúpená žalobcom 1, proti žalovanému: Bytové družstvo so sídlom v Trnave, IČO: 00 175 480, so sídlom Ludvika van Beethovena 26, Trnava, zastúpenému splnomocnencom: UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Miletičova 23, Bratislava, o náhradu škody spôsobenej na zdraví, na odvolanie žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Trnava č.k. 13C/347/2013-148 zo dňa 22. marca 2016, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.
- II. Žalovaný má právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcov 1 a 2, ktorou sa po pripustení jej zmeny domáhali, aby súd rozhodol, že žalovaný (odporca) je povinný v lehote 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku žalobcovi 1 (navrhovateľovi 1) zaplatiť náhradu škody vo výške 15.000,- Eur. K uvedenej škode je povinný zaplatiť aj úrok z omeškania vo výške 9,5%, ktorý začína plynúť dňom podania návrhu. Žalovaný je povinný v lehote 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku žalobcovi 2 zaplatiť náhradu škody vo výške 10.000,- Eur. K uvedenej škode je povinný zaplatiť aj úrok z omeškania vo výške 9,5%, ktorý začína plynúť dňom podania návrhu a tiež žiadali priznať náhradu trov konania. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil s použitím a citáciou čl. 4 Smernice OSBD Trnava, § 685 ods. 1 a 2, § 687 ods. 1 a 2, § 691, § 692 ods. 1, § 700 ods. 1 a 3, § 703 ods. 2, § 415, § 417 ods. 1, § 420 ods. 1 a 2, § 441, § 442 ods. 1 a 3, § 444, § 446, § 449 ods. 1, Občianskeho zákonníka, § 106 ods. 1 a 2, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 5 Nar. Vlády č. 87/1995 a vecne tým, že na základe vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že dňa 22.09.1995 uzatvoril navrhovateľ 1 ako člen družstva s odporcom zmluvu o nájme 3-izbového bytu č. XX na X. poschodí bytového domu na ul. R. XX v M., pričom uzatvorením tejto nájmovej zmluvy vznikol tiež spoločný nájom predmetného bytu manželmi, keď spoločným nájomcom je manželka navrhovateľa 1 - navrhovateľka 2 a vzniklo tiež ich spoločné členstvo v Bytovom družstve, podľa zmluvy odo dňa 30.08.1995. Dňa 03.10.2003 navrhovateľ 1 písomne požiadal odporcu o vykonanie opravy - odstránenie závady úniku vody zo spoja radiátora a prívodnej trubky v spálni v byte navrhovateľov. Táto závada bola dočasne odstránená za účasti p. J., predsedu Výboru samosprávy, ktorý uzavrel prívod vody do radiátora na termoregulačnom ventile. Z tohto dôvodu bol radiátor v spálni navrhovateľov nefunkčný a miestnosť zostala bez vykurovania. Odporca k odstráneniu závady na základe písomnej žiadosti navrhovateľa zo dňa 03.10.2003 nepristúpil a požadoval predloženie Žiadanky na vykonanie opravy podpísanej predsedom členskej samosprávy, alebo jeho zástupcom, čo vyplýva z listu odporcu zo dňa 15.10.2003. Odporca sa pritom odvolával

na čl. 31 ods. 3 Stanov Bytového družstva a Smernicu pre objednávanie a kontrolu vykonávaných údržbárskych prác. Navrhovateľ 1 však vo svojom liste zo dňa 14.10.2003 odporcovi oznámil, že pokiaľ ide o uvedenú Smernicu, pán J. mu žiadnu neposkytol, pretože ju nevlastní, opakovane žiadal o vykonanie opravy - výmeny vykurovacieho telesa vzhľadom na zimné vykurovacie obdobie, odporcu tiež požiadal o zaslanie predmetnej Smernice. Podľa písomného vyjadrenia Výboru samosprávy bloku R. XX na listine - Potvrdenie o nedoplatku ku dňu 30.09.2003, Výbor samosprávy p. J., p. N. a p. F. vyjadrili súhlas s výmenou radiátora, avšak až po vyrovnaní nedoplatku. Navrhovateľ odporcu v súvislosti s nezabezpečením vykurovania počas vykurovacej sezóny 2003 - 2004 požiadal o zľavu na nájomnom, výzvou zo dňa 17.09.2013 ho vyzval na náhradu spôsobenej škody pre navrhovateľa 1 vo výške 15.000,- Eur a pre navrhovateľku 2 vo výške 10.000,- Eur. Navrhovatelia sa v návrhu a jeho doplnkoch domáhajú každý štyroch samostatných nárokov titulom náhrady škody na zdraví, a to bolestného, náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrady straty na zárobku a náhrady nákladov spojených s liečením. Medzi účastníkmi po vykonanom dokazovaní nebolo sporné, že oprava vykurovacieho telesa bola vykonaná jeho výmenou až dňa 30.09.2005, čo vyplýva aj z predložených listinných dokladov, a to výdajky tovaru č. 1249, potvrdenia o vykonaní opravy zo dňa 30.09.2005 a faktúry za vykonané práce a materiál zo dňa 30.09.2005.

2. Odporca sa v konaní bránil tým, že navrhovatelia mali v čase, keď žiadali o vykonanie opravy vykurovacieho telesa, nedoplatky na úhradách spojených s užívaním bytu, ďalej tým, že bol viazaný vyjadrením Výboru samosprávy, ktorý vykonanie opravy podmieňoval úhradou nedoplatkov, ako aj tým, že bez predloženia Žiadanky na opravu podpísanej predsedom samosprávy, nemohol predmetnú opravu vykurovacieho telesa vykonať. K oprave pristúpil až potom, čo mu bola predložená riadna Žiadanka na vykonanie opravy podpísaná navrhovateľom 1 ako aj predsedom členskej samosprávy p. J. zo dňa 30.09.2005.

3. Podľa ustanovenia § 687 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je povinnosťou prenajímateľa, zabezpečiť nájomcovi plný a nerušený výkon práv spojených s užívaním bytu, čo znamená, že je povinný udržiavať byt v stave spôsobilom na riadne užívanie, teda zabezpečiť vykonanie opráv vedúcich k odstráneniu závad na tomto byte. Medzi takéto povinnosti prenajímateľa patrí i odstránenie závady na vykurovaní v byte, pokiaľ nejde o takú závadu na vykurovacom telese, ktorá v zmysle Prílohy k nariadeniu vlády č. 87/1995 Z.z. je považovaná za drobnú opravu. O takýto prípad však v prejednávanej veci nešlo, nakoľko závada na vykurovacom telese, bola v danom prípade odstránená výmenou celého radiátora, čo nemožno v zmysle nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. považovať za drobnú opravu. Nájomca je v zmysle § 687 ods. 2 Občianskeho zákonníka povinný hradiť len drobné opravy v byte súvisiace s jeho užívaním a náklady spojené s obvyklým udržiavaním bytu. Zákonodarca v ustanovení § 687 ods. 3 Občianskeho zákonníka umožňuje, aby v prípade nájmu družstevného bytu, otázku vykonávania drobných opráv v byte a úhradu nákladov spojených s bežnou údržbou bytu odchyľne upravili Stanovy bytového družstva. Ak prenajímateľ nesplní ktorúkoľvek povinnosť uvedenú v ustanovení § 687 Občianskeho zákonníka, nájomca môže žalovať jej splnenie na súde, môže sa tiež domáhať náhrady škody, ak mu vznikla v dôsledku nesplnenia niektorej z uvedených povinností.

4. Konštatoval, že podľa odporcom predloženej Smernice OSBD Trnava pre tvorbu a použitie fondu financovania údržby a investícií účinnej od 27.04.1989, jej čl. 4, je po termíne 31.12.1991, výmena radiátorov hradená z prostriedkov z fondu pre financovanie údržby a investícií.

5. V zmysle vyššie uvedeného, taká oprava v bytovej jednotke, akou je výmena vykurovacieho tela, nie je v zmysle § 687 Občianskeho zákonníka, nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. ani v zmysle Smernice OSBD účinnej od 27.04.1989 považovaná za drobnú opravu, ktorú by mal znášať nájomca, a bolo primárne povinnosťou prenajímateľa, t.j. odporcu túto opravu na žiadosť navrhovateľa zo dňa 03.10.2003 zabezpečiť.

Podľa Stanov Bytového družstva so sídlom v Trnave zo dňa 20.11.2002, ich čl. 31 bod 3 Stanov, Výbor samosprávy môže z technických alebo estetických dôvodov určiť jednotné pravidlá upravujúce spôsob vykonania všetkých drobných opráv alebo bežnej údržby bytu. Ako vyplýva zo znenia ustanovenia § 687 ods. 3 Občianskeho zákonníka ako aj čl. 31 ods. 3 Stanov, Stanovy bytového družstva, resp. na ich základe vydané Smernice, môžu odchyľne od zákona upraviť iba vykonávanie drobných opráv v byte, nemôžu odchylným spôsobom upraviť základnú povinnosť prenajímateľa, udržiavať po celú dobu trvania nájmu byt v stave spôsobilom na riadne užívanie, teda povinnosť odstraňovať závady, ktoré ohrozujú riadne užívanie bytu. Pokiaľ si teda nájomca riadne splní svoju notifikačnú povinnosť v

zmysle ustanovenia § 692 ods. 1 Občianskeho zákonníka a prenajímateľovi oznámi potrebu tých opráv, ktoré znáša prenajímateľ, je prenajímateľ povinný zabezpečiť odstránenie týchto závad. Splnenie tejto povinnosti prenajímateľa preto nemožno viazať na písomný súhlas predsedu členskej samosprávy s vykonaním opravy, resp. striktno požadovať predloženie Žiadanky podľa vzoru vyhotoveného družstvom. Pokiaľ sa odporca odvoláva na čl. 3.3 Smernice pre objednanie a kontrolu vykonaných opráv a údržbárskych prác zo dňa 27.07.1994, podľa ktorej je na vykonanie potrebné predloženie Žiadanky na vykonanie opravy podľa predpísaného vzoru podpísanej predsedom členskej samosprávy, takáto úprava predstavuje, pokiaľ ide o vykonanie inej ako drobnej opravy v byte, požiadavku odporcu nad rámec zákona. Je pravda, že bytové družstvo môže vo svojich Stanovách a na ich základe prostredníctvom Smerníc upraviť práva a povinnosti členov bytového družstva podrobnejšie, ale pokiaľ ide o plnenie povinností prenajímateľa v súvislosti s nájmom družstevného bytu, zákon umožňuje podrobnejšie v Stanovách upraviť len otázku týkajúcu sa drobných opráv v byte, o ktorý prípad v danej veci nešlo. Navyše prenajímateľ nemôže nesplnenie svojej základnej povinnosti udržiavať byt v obývatelnom stave odôvodňovať formalistickým požadovaním predloženia Žiadanky podľa ním vyhotoveného vzoru, keď podľa názoru súdu žiadosť odporcu zo dňa 03.10.2003 obsahuje inak všetky požadované náležitosti, teda údaje kto žiada o vykonanie opravy, špecifikovanie závady, dátum a podpis žiadateľa. Odporca tiež žiadnym spôsobom nepreukázal, že so Smernicou pre objednávanie a kontrolu vykonaných opráv a údržbárskych prác zo dňa 27.07.1994 navrhovateľov 1 a 2 oboznámil, nakoľko táto Smernica bola vydaná predtým, ako bola uzatvorená nájomná zmluva s navrhovateľmi (22.09.1995). Z listinnej korešpondencie medzi účastníkmi je tiež zrejmé, že navrhovateľ 1 odporcu o predloženie požadovanej Smernice žiadal, odporca nepreukázal či a kedy túto Smernicu spolu s príslušnou Žiadankou navrhovateľovi odovzdal. Požadovaná Žiadanka bola nakoniec vyhotovená a podpísaná navrhovateľom 1 a predsedom Výboru samosprávy až dňa 30.09.2005.

6. Z ďalšieho listinného dokladu - Potvrdenie o nedoplatku k 30.09.2003 je zrejmé, že Výbor samosprávy zaujal v danom prípade stanovisko, že s výmenou radiátora súhlasí až po úhrade nedoplatkov. Z toho je teda zrejmé, že navrhovateľ 1 sa obrátil na Výbor samosprávy so žiadosťou o súhlas s vykonaním opravy, ktorý mu bol daný s podmienkou zaplatenia nedoplatkov. Teda navrhovateľ 1 jednak požiadal odporcu o vykonanie opravy, žiadal tiež o súhlas Výbor samosprávy, čím v podstate splnil všetky požiadavky vyžadované Smernicou pre objednávanie opráv z 27.07.1994, okrem podmienky, aby táto žiadosť bola na predpísanom vzore. Odmietnutie vykonania opravy odporcom preto neobstojí, pretože prenajímateľ sa nemôže zbavovať povinnosti odstrániť podstatnú závadu v byte formalistickým vyžadovaním predloženia žiadosti na predpísanom vzore, keď inak žiadosť navrhovateľa zo dňa 03.10.2003 v spojení s vyjadrením Výboru samosprávy spĺňa všetky požadované náležitosti a rovnako nie je prípustné odmietnutie vykonania opravy prenajímateľom, z dôvodu existencie prípadných nedoplatkov na úhradách za užívanie bytu. Splnenie povinnosti prenajímateľa, zabezpečiť nájomcovi plný a nerušený výkon práv spojených s užívaním bytu v zmysle § 687 ods. 1 Občianskeho zákonníka, totiž nemožno podmieňovať platením úhrad spojených s užívaním bytu, nakoľko tieto povinnosti prenajímateľa a nájomcu nemajú povahu vzájomných záväzkov a ich plnenie nemožno preto vzájomne viazať. Porušenie povinnosti jednou zo strán záväzkového vzťahu neopravňuje druhú stranu, aby rovnako porušovala svoje záväzky. V danom prípade teda odporca nebol oprávnený podmieňovať opravu - výmenu vykurovacieho telesa v spálni navrhovateľa, zaplatením nedoplatkov.

7. Vzhľadom na uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že odporca, postupoval v rozpore so zákonom, ak na opakované žiadosti navrhovateľa 1 neodstránil podstatnú závadu v byte navrhovateľov, výmenu tečúceho radiátora a k odstráneniu závady nepristúpil bez zbytočného odkladu po doručení žiadosti navrhovateľa zo dňa 03.10.2003, ale až dňa 30.09.2005, následkom čoho boli navrhovatelia dve vykurovacie sezóny bez kúrenia v ich spálni. Odporca tiež žiadnym spôsobom nepreukázal, že by navrhovateľom poskytol potrebnú súčinnosť pokiaľ ide o predloženie im a vyplnenie požadovanej Žiadanky, resp. zabezpečenie stanoviska predsedu samosprávy, keďže jeho predchádzajúce stanovisko na Potvrdení o nedoplatkoch bolo v rozpore so zákonom. Tým odporca porušil svoje povinnosti prenajímateľa podľa § 687 ods. 1 Občianskeho zákonníka a navrhovateľa 1 a 2 majú právo domáhať sa náhrady škody, ak im nejaká porušením tejto právnej povinnosti odporcu vznikla.

8. Všeobecná zodpovednosť fyzickej a právnickej osoby za škodu je upravená § 420 Občianskeho zákonníka, vychádza zo zásady zodpovednosti za porušenie akejkoľvek právnej povinnosti. Táto zodpovednosť je zodpovednosťou za zavinený protiprávny úkon. Zodpovednosť za škodu spôsobenú

porušením právnej povinnosti možno uplatniť, ak sú splnené nasledovné predpoklady zodpovednosti za škodu:

- a) porušenie právnej povinnosti (existencia protiprávneho úkonu),
- b) vznik škody ako majetkovej ujmy,
- c) existencia príčinnej súvislosti medzi protiprávnym úkonom škodcu a vzniknutou škodou,
- d) zavinenie toho, kto škodu svojim protiprávnym úkonom spôsobil (ide o zodpovednosť za predpokladané zavinenie). Ak boli tieto predpoklady zodpovednosti za škodu preukázané, zavinenie sa predpokladá, avšak za podmienok podľa § 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka, sa škodca môže od zodpovednosti oslobodiť. Súd sa preto v konaní zaoberal splnením týchto predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, ktoré musia byť splnené súčasne, čo znamená, že ak chýba čo i len jedna z podmienok, náhradu škody nie je možné priznať.

9. V danom prípade bol preukázaný prvý predpoklad vzniku zodpovednosti za škodu, a to existencia protiprávneho úkonu odporcu, ktorý ako prenajímateľ svojim nekonaním, porušil svoju povinnosť odstrániť závalu na vykurovaní v byte navrhovateľov. Ďalším nevyhnutným predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je vznik škody, kedy predmetom poškodenia je podľa zákona, majetok, zdravie a život. Dôkazné bremeno o tom, že škoda vznikla a aký jej je rozsah zaťažuje poškodeného, t.j. navrhovateľov 1 a 2. Pod túto škodu možno zahrnúť aj ujmu na zdraví poškodeného (bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 444 Občianskeho zákonníka) ako aj majetkovú škodu spočívajúcu v strate na zárobku (§ 446 Občianskeho zákonníka), prípadne účelne vynaložené náklady spojené s liečením (§ 449 ods. 1 Občianskeho zákonníka), teda nároky ktorých sa domáhajú navrhovatelia v tomto konaní.

10. Nevyhnutným predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je ďalej existencia príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním škodcu a vzniknutou škodou. O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak škoda vznikla následkom protiprávneho konania škodcu, teda ak je jeho konanie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku, a teda ak je doložené, že nebyť protiprávneho úkonu, ku škode by nedošlo. Ak príčinou vzniku škody bola iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastane, príčinou vzniku škody môže byť len tá okolnosť, bez existencie ktorej by škodový následok nevznikol (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24.04.2003, sp. zn. 25 Cdo 1807/2001). Dôkazné bremeno ohľadne príčinnej súvislosti zaťažuje poškodeného.

11. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 292/2006, atribútom príčinnej súvislosti je priamosť pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušený, nestačí ak je iba sprostredkovaný. Vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) sa v právnej teórii definuje ako priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi porušením povinnosti a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva, zodpovednosť totiž nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Pre záver o existencii príčinnej súvislosti nestačí iba pravdepodobnosť, príčinná súvislosť musí byť vždy s istotou preukázaná (bezpečne zistená), pričom dôkazné bremeno zaťažuje poškodeného.

12. V danom prípade súd zisťoval existenciu príčinnej súvislosti medzi zisteným protiprávnym úkonom odporcu a navrhovateľmi tvrdenou škodou na zdraví (bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia) a majetku (strata na zárobku, náklady liečenia). Za týmto účelom vykonal výsluch účastníkov, pričom však vykonaným dokazovaním zistil, že k tvrdenej škode na zdraví a majetku navrhovateľov došlo nie v dôsledku porušenia povinnosti odporcu vymeniť v spálni navrhovateľov pokazený radiátor, ale v dôsledku porušenia všeobecnej prevenčnej povinnosti navrhovateľov počínať si tak, aby si svojim konaním nespôsobili škodu na zdraví.

13. V sporovom konaní, ktoré je ovládané dispozičnou zásadou platí, že súd je viazaný žalobným návrhom a uplatnený nárok je charakterizovaný opísaním skutkových okolností, ktorými navrhovateľ svoj nárok zdôvodňuje, keď skutkovým základom opísaným v návrhu v spojitosti s petitom je potom vymedzený základ nároku uplatneného navrhovateľom, ktorý je predmetom konania. Navrhovatelia odvodzovali svoje nároky na náhradu škody na zdraví a majetku z tvrdenia, že zdravotné následky im vznikli tým, že museli spať v spálni v ktorej bol dve vykurovacie sezóny nefunkčný radiátor, čím došlo k podchladeniu ich krčných a hrudných stavcov a vznikli im ďalšie súvisiace zdravotné následky.

14. Ustanovenie § 415 Občianskeho zákonníka zakladá všeobecnú prevenčnú povinnosť každého počínať si tak, aby svojim konaním nespôsobil škodu na zdraví, na majetku a iných hodnotách, pričom porušenie tejto povinnosti je zároveň porušením právnej povinnosti podľa ustanovenia § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Každý je povinný zachovávať vždy taký stupeň opatrnosti a pozornosti, ktorý od neho možno vzhľadom na konkrétnu časovú a miestnu situáciu rozumne požadovať a ktorý je spôsobilý zabrániť, alebo aspoň čo najviac obmedziť riziko vzniku škody na živote, zdraví, či majetku. Aj v tomto prípade musí byť preukázaný vznik škody a príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody. O vzťah príčinnej súvislosti medzi porušením prevenčnej povinnosti a škodou v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka ide, ak je medzi porušením povinnosti predchádzať škodám a škodou vzťah príčiny a následku.

15. Navrhovateľ 1 v konaní uviedol, že byt navrhovateľov je trojizbový plus kuchyňa, býva v ňom s navrhovateľkou 2 a so synom, ktorý býval vo svojej izbe. Počas obdobia, keď bol radiátor nefunkčný, si s navrhovateľkou dali do spálne malý plechový radiátor, išlo o prenosný elektrický radiátor, s ktorým si večer rozkúrili, ale pretože bol radiátor hlučný, nedalo sa pri ňom spať, vypínali ho a ráno potom bolo v miestnosti zima. Táto spálňa, kde bol pokazený radiátor má rozmery 2,6 m x 3,5 m. Zima v izbe bola tiež z toho dôvodu, že sú tam staré okná z roku 1979 a strašne tam fúkalo. Navrhovateľ uviedol, že v ostatných miestnostiach v byte kúrenie fungovalo. Byt navrhovateľov sa nachádza na 4. poschodí 13 poschodovej bytovky. Spálňa je situovaná medzi dvomi izbami, obidve tieto izby sú ešte bytom navrhovateľov. Najväčšia izba, ktorá bola z jednej strany tejto spálne, v tom čase ešte nebola zariadená, takže sa tam nekúrilo, kúrenie tam mali navrhovatelia stiahnuté, resp. vypnuté. Obývačka bola nezariadená, prázdna, pretože navrhovatelia nemali peniaze na jej zariadenie. V tejto obývačke sa nezdržovali, boli tam veci, ktoré nepotrebovali. Obývačku zriadili vtedy, keď navrhovateľom vymenili radiátor. V spálni mali dve postele, ktoré boli pod oknom, pričom po oboch stranách pri vstupe sú skrine, takto tam ostáva voľný priestor 1,5 x 1,3 m, ktorý slúži na otváranie dverí, preto podľa navrhovateľa 1 tam nebolo vhodné dávať nejaký stojaci radiátor. Navrhovateľ 1 uviedol, že si nepamätá, či teplotu v spálni merali. Uviedol, že v tejto miestnosti sa zdržiavali každú noc okrem toho, keď on bol 2-krát do týždňa na nočných zmenách. Skutočnosť, že v miestnosti sa nekúrilo pociťovali hlavne ráno, bolo tam príliš chladno, v roľáku alebo v šále sa podľa neho spať nedá, ani s náplastami Therma Care. Navrhovateľ 1 uviedol, že spávali pri zatvorených dverách na spálni, radiátorom sa tam aj preto nedalo kúriť, pretože by sa nedali otvoriť dvere.

16. Navrhovateľka 2 v konaní uviedla, že vzhľadom na to, že boli bez tepla, požičali si od rodičov starý fúkací radiátor, ktorý mal hlučný ventilátor, bol malý, nedalo sa s ním dostatočne vykurovať. Podľa navrhovateľky 2, v obývačke bol ešte pred kúpou bytu asi v r. 1997 menený radiátor, avšak tento nezodpovedal miestnosti. V detskej izbe býval syn. Iným spôsobom navrhovatelia situáciu neriešili, pretože sa spoliehali na to, že Bytové družstvo závalu opraví. Pokiaľ ide o spávanie, resp. zdržiavanie sa v miestnosti, kde nefungoval radiátor uviedla, že asi hodinu pred spaním nechali nafúkať prenosným radiátorom teplo, potom ho vypli, lebo bol hlučný a spali v tejto miestnosti. V miestnosti mali pocity chladu, zimy. Nerobili s tým nič viac, len sa viacej zakryli, mali paplón a deku. V tejto miestnosti mávali dvere zatvorené. Inak navrhovatelia túto situáciu neriešili, trvalo to dlho, odporca vec neriešil. Podľa navrhovateľky súvisia jej bolesti krčnej chrbtice s nevymineným radiátorom z toho dôvodu, že sa spávaním v studenom prostredí podchladila.

17. Na základe týchto vyjadrení navrhovateľov 1 a 2 súd dospel k záveru, že samotné neodstránenie poškodenia vykurovacieho telesa nebolo príčinou tvrdeného poškodenia zdravia navrhovateľov, touto príčinou bolo nedodržanie všeobecnej prevenčnej povinnosti navrhovateľov počínať si tak, aby nedošlo ku škode na ich zdraví, ktorú povinnosť bolo od nich možné rozumne požadovať, a to predovšetkým, nespávať v nevykurovanej miestnosti, a to až počas dvoch vykurovacích sezón, keď podľa vyjadrenia navrhovateľa mali v byte k dispozícii ešte jednu izbu - obývačku, ktorá bola v tom čase nezariadená a vykurovanie v tejto miestnosti fungovalo. Navrhovatelia teda mohli riešiť danú situáciu jednoducho dočasným presťahovaním postelí do obývačky s funkčným vykurovaním. Navrhovatelia pritom tvrdili, že v tejto obývačke, ktorú neobývali, si zámerne sťahovali kúrenie, teda svojim konaním sami prispeli k zvýšeniu chladu v byte. Spálňa navrhovateľov pritom nebola miestnosťou niekde na rohu bytového domu, na prízemí, či vrchnom poschodí, ktoré miestnosti majú väčšie nároky na vykurovanie. Podľa vyjadrenia navrhovateľov sa táto spálňa nachádza na 4. poschodí 13. poschodového bytového domu, z oboch strán tejto miestnosti sú izby navrhovateľov, jedna z nich obývačka, v ktorej si sťahovali

kúrenie. Navrhovatelia si tiež mali možnosť zabezpečiť vykurovanie v spálni náhradným zdrojom, a to takým, ktorý by ich nerušil v spánku, keďže existujú prenosné vykurovacie telesá spĺňajúce túto požiadavku, čím by mali zabezpečené vykurovanie po celú noc až do rána a nemuselo tak prísť k ich podchladeniu. V tomto prípade neobstojí tvrdenie navrhovateľa 1, že umiestnením takéhoto vykurovacieho telesa by sa nedali otvárať dvere na spálni, pretože si mali zariadiť situáciu v miestnosti a byte tak, aby si tam tento náhradný zdroj mohli umiestniť. Navrhovatelia uvádzali, že dvere na spáli si v noci zatvárali. Súd má za to, že ak by riadne vykurovali v celom byte a dvere na spálni si nechali otvorené, zabezpečili by si tým v tejto miestnosti, prípadne tiež v súčinnosti s doplňujúcim zdrojom tepla, dostatočnú izbovú teplotu, aby k tvrdenému poškodeniu ich zdravia nedošlo. Navrhovatelia mali za takejto situácie tiež povinnosť sa dostatočne obliecť, i keď navrhovateľ 1 uvádzal, že v šále alebo roláku sa spať nedá, naopak, aby zabránili podchladeniu krčných stavcov, vyžadovalo sa od nich, aby v tejto časti tela, sa dostatočne obliekli, či prikryli. Za porušenie všeobecnej prevenčnej povinnosti navrhovateľov, súd považuje tiež tú skutočnosť, že nevyužili svoje oprávnenie postupovať podľa § 691 ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda že závalu na vykurovacom telese, napriek tomu, že ide o závalu, ktorú bol povinný odstrániť prenajímateľ, si neodstránili po predchádzajúcom upozornení odporcu na vlastné náklady s možnosťou požadovať náhradu týchto nákladov od odporcu. Takýto postup navrhovateľov by bol najúčinnnejším riešením situácie, najmä ak nedostatočnú teplotu v miestnosti trpeli až dve vykurovacie sezóny a bol by tiež splnením ich povinnosti podľa § 417 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zakročiť na odvrátenie škody spôsobom primeraným okolnostiam ohrozenia. Rovnakú možnosť im poskytovalo aj ustanovenie čl. 32 bod 1 Stanov Bytového družstva. Z pretrvávajúceho a citeľného chladu v miestnosti v ktorej spávali, pritom muselo byť navrhovateľom zrejmé, že sa môžu podchladieť, čo môže mať pre nich zdravotné následky. Navrhovatelia 1 a 2 nekonali dostatočne obozretné, ako sa to od nich za daných okolností očakávalo. Bolo pritom objektívne v ich možnostiach v relatívne krátkom čase podniknúť efektívne kroky, aby svoj organizmus nevystavovali dlhodobo podchladeniu (napr. spávaním v obývačke, či inej miestnosti v byte, opravou vykurovacieho telesa). V tomto smere neobstojí obrana navrhovateľa 1, že nepoznali majstra, ktorý by závalu mohol odstrániť, že ide o náročnú opravu, vyžadujúcu technické vedomosti ohľadom požadovaných parametrov radiátora, nakoľko mali možnosť obrátiť sa na odbornú spoločnosť zaoberajúcu sa vykurovaním, ktorá by im s tým poradila. Tiež poukaz na skutočnosť, že služby Bytového družstva mali výhodnú hodinovú sadzbu neobstojí, pretože náklady súvisiace s opravou vykurovacieho telesa, by im musel následne uhradiť odporca. Pokiaľ navrhovateľ 1 uvádzal, že opravu na vlastné náklady nevykonal, pretože sa obával, že mu ju odporca nepreplatí, takáto obrana neobstojí, pretože sa so svojim nárokom mohol v tom prípade obrátiť na súd. Ak sa obával, že by odporca v tomto súdnom konaní použil na započítanie svojej pohľadávky na nedoplatkoch, táto obrana rovnako nie je dôvodná, pretože by odporca najskôr musel výšku týchto nedoplatkov v konaní pred súdom preukázať.

18. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že tvrdená škoda na zdraví navrhovateľov 1 a 2 nevznikla v priamej príčinnej súvislosti s porušením právnej povinnosti odporcu opraviť vykurovacie teleso v ich spálni, ale vznikla v priamej príčinnej súvislosti s porušením všeobecnej prevenčnej povinnosti navrhovateľov 1 a 2 počínať si tak, aby im škoda na zdraví nevznikla. V danom prípade neexistuje priame, ale len sprostredkované pôsobenie protiprávneho úkonu odporcu na vzniku škody navrhovateľov. Pokiaľ sa totiž navrhovatelia 1 a 2 sami rozhodli spať v nevykúrenej chladnej miestnosti (hoci mali k dispozícii ďalšiu miestnosť, kde kúrenie fungovalo), spôsobili si škodu na zdraví sami svojim nezodpovedným správaním. Toto počínanie navrhovateľov je pritom priamou bezprostrednou príčinou vzniku škody na zdraví navrhovateľov, ako aj ich prípadnej majetkovej škody (strata na zárobku, náklady liečenia), nakoľko bez takéhoto ich konania by ku škode nedošlo, navrhovatelia nemuseli utpieť v súvislosti s pokazeným radiátorom v spálni žiadnu ujmu na zdraví. Mali pritom dostatok možností, ako tejto škode zabrániť tak, aby vôbec nevznikla. Navrhovatelia nepreukázali, že by prijali účinné opatrenia na odvrátenie hroziacej škody. Škoda na zdraví pritom nimi bola predvídateľná, mali, resp. mohli predpokladať negatívne následky svojho konania.

19. V danom prípade teda bolo zistené, že príčinou vzniku tvrdenej škody na zdraví a majetku navrhovateľov bola okolnosť, že sa sami na základe vlastnej vôle rozhodli spať v miestnosti s nefunkčným radiátorom, neprijali dostatočné opatrenia na zabezpečenie požadovanej izbovej teploty v miestnosti, ich škoda teda vznikla úplne následkom ich vlastného konania, čo vylučuje zodpovednosť odporcu za škodu. Pretože tak v predmetnej veci nie je splnený jeden zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti odporcu za škodu, keďže chýba priama príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti odporcu a tvrdeniu škodou na zdraví a majetku navrhovateľov, je nárok navrhovateľov 1

a 2 uplatnený v tomto konaní v celom rozsahu nedôvodný a v konaní nebolo potrebné ďalej skúmať výšku škody ohľadom jednotlivých uplatnených nárokov navrhovateľov 1 a 2 na bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia, straty na zárobku, či nákladov liečenia. Navyše navrhovatelia, ktorí znášali dôkazné bremeno na preukázanie jednotlivých predpokladov vzniku zodpovednosti odporcu za škodu, teda aj na preukázanie príčinnej súvislosti medzi jeho protiprávnym úkonom a vznikom tvrdenej škody na zdraví, nenavrhli na preukázanie tejto skutočnosti vykonanie žiadnych ďalších dôkazov. Navrhovateľ 1 pritom na poslednom pojednávaní uviedol, že oni návrh na znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctvo nedávali, vo svojich podaniach poukazyvali iba na prax, že sa to tak robí, mali za to, že takéto dokazovanie mal navrhnuť odporca, alebo vykonať súd ex offa. Ako už bolo vyššie uvedené, bremeno tvrdenia a bremeno dôkazu na preukázanie existencie všetkých predpokladov zodpovednosti za škodu nesie poškodený, v danej veci navrhovatelia 1 a 2. Títo po poučení podľa § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku iné návrhy na doplnenie dokazovania nemali. Súd pritom nemal za potrebné vykonávať vo veci znalecké dokazovanie na preukázanie škody na zdraví navrhovateľov, nakoľko by takéto dokazovanie bolo nevhodné, keďže nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním odporcu a tvrdenou škodou navrhovateľov, keďže príčinou tvrdenej škody na zdraví a majetku navrhovateľov je porušenie ich všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 415 Občianskeho zákonníka.

20. Odporca v konaní vzniesol tiež námietku premlčania, ktorú okrem odkazu na citovaný judikát bližšie nezdôvodnil. Súd má za to, že pokiaľ ide o premlčanie nároku na náhradu škody, podstatné je, že premlčacia doba začína plynúť odo dňa, kedy sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, čiže v danom prípade by bolo potrebné najskôr znalecky ustáliť, v akom časovom okamihu vznikla škoda na zdraví navrhovateľov, teda kedy došlo k takému ustáleniu ich zdravotného stavu, že bolo možné vykonať posúdenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia navrhovateľov a od tohto okamihu by potom bolo možné posudzovať začatie plynutia príslušnej premlčacej doby. Pretože však vykonanie znaleckého dokazovania o tejto otázke by bolo v konaní neefektívne, vzhľadom na vyššie uvedené závery o neexistencii príčinnej súvislosti, súd sa podrobnejšie vznesenou námietkou premlčania odporcu nezaoberal a ďalšie dokazovanie v tomto smere nevykonával.

21. Pretože navrhovatelia 1 a 2 nepreukázali, že ich tvrdená škoda na zdraví vznikla v priamej príčinnej súvislosti so zisteným protiprávnym konaním odporcu, ale naopak bolo preukázané, že príčinou vzniku tvrdenej škody bolo správanie sa navrhovateľov 1 a 2, je návrh v celom rozsahu nedôvodný a z tohto dôvodu súd návrh navrhovateľov 1 a 2 zamietol.

22. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a v konaní plne úspešnému odporcovi priznal právo na náhradu trov konania. Trovy konania odporcu predstavujú trovy právneho zastúpenia za 6 úkonov právnej pomoci po 419,94 Eur (tarifná hodnota veci podľa § 10 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb je 25.000,- Eur, odmena za jeden úkon právnej služby je tak 419,94 Eur), a to: 1. prevzatie a príprava zastúpenia (§ 13a ods. 1 písm. a) vyhl. MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), 2. písomné podanie zo dňa 01.03.2016 (§ 13a ods. 1 písm. c) cit. vyhl.), 3. písomné podanie zo dňa 17.03.2016 (§ 13a ods. 1 písm. c) cit. vyhl.), 4. účasť na pojednávaní dňa 20.01.2016 (§ 13a ods. 1 písm. d) cit. vyhl.), 5. účasť na pojednávaní dňa 08.03.2016 (§ 13a ods. 1 písm. d) cit. vyhl.), 6. účasť na pojednávaní dňa 22.03.2016 (§ 13a ods. 1 písm. d) cit. vyhl.), k tomu 1 x režijný paušál po 7,81 Eur (prvýkrát vec totiž prevzal JUDr. Dušan Slanina dňa 15.11.2013) a 5 x po 8,58 Eur (podľa § 16 ods. 3 cit. vyhl.) čo je 50,71 Eur, celkom tak trovy právneho zastúpenia predstavujú 2.570,35 Eur (6 x 419,94 Eur + 1 x 7,81 Eur + 5 x 8,58 Eur), k tomu 20% DPH je 514,07 Eur, celkom tak náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje 3.084,42 Eur. Prisúdenú náhradu trov konania sú navrhovatelia 1 a 2 povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne do troch dní od právoplatnosti rozsudku (§ 160 ods. 1 O.s.p.), k rukám právneho zástupcu odporcu (§ 149 ods. 1 O.s.p.).

23. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalobcovia zdôrazňujúc, že predloženie žiadanky z 26.10.2005 nemá pre vyvrátenie protiprávneho konania žalovaného žiaden význam. Táto žiadanka nepreukazuje, že súd zavádzali, práve naopak z jej predloženia na druhom, resp. treťom pojednávaní zo strany žalovaného usvedčuje práve jeho z klamstva a zavádzania súdu, pretože na prvých dvoch pojednávaniach tvrdil, že žiadne žiadanky od výmeny radiátora nemajú. Ako žalobcovia poskytli fotokópiu zadnej strany žiadanky písanej strojom, pretože prednú časť nemajú vo svojom archíve, ak

by ju mali predložili by ju spolu so žalobou. Pôvodne sa nesprávne domnievali, že k výmene prišlo už skôr v auguste 2004. Túto jeho nesprávnu domnienku vyvrátila skutočnosť, že jeho manželka po prvom pojednávaní náhodou našla vo svojich archívnych dokladoch fotokópiu zadnej časti žiadanky. Žiadanku však nikto z nich nemá. Pravdepodobne prišlo k tomu tak, že im pred samotným odovzdaním na Bytové družstvo neumožnili vyhotoviť fotokópiu. Na podrobnosti sa však ani jeden z nich nepamätá. Bytové družstvo sa nemôže odvolávať na smernicu o vykonávaní opráv a údržby, pretože stanovy Bytového družstva v Trnave sa ani slovom nezmiňujú o takejto smernici. Z tohto dôvodu ani pre nich ako nájomcov nemohla byť táto smernica právne záväzná. Právne záväzný je len ten právny dokument, ktorý je publikovaný a to znamená prístupný pre dotknuté subjekty. Z podstaty veci vyplýva, že porucha vykurovacieho telesa nie je drobná oprava, ktorú je povinný odstrániť nájomca, preto sa ani nenachádza v zozname drobných opráv v prílohe Nariadenia vlády č. 87/1995. Vzhľadom k tomu, že pri poruche vykurovacieho telesa bolo potrebné napokon vymeniť celý radiátor za nový, nemohol takúto opravu vykonať vo vlastnej réžii. Aj pri jeho oprave v roku 2005 sa potvrdilo, že demontáž starého radiátora a montáž nového si vyžadovala prácu odborníkov, ktorých si sám v rozhodnom čase nebol schopný zaobstarať. Poukázal na § 687 Občianskeho zákonníka čl. 31 ods. 1 stanov, v zmysle ktorých zabezpečiť plný a nerušený výkon jeho práv spojených s jeho užívaním bytu má prenajímateľ. Nemožno v danom prípade použiť ani ust. § 691 v tom zmysle, že nájomcovia si mohli odstrániť závalu sami. Prvá časť odôvodnenia sa nachádza vyššie, technická náročnosť, výmena radiátora a okrem toho z právneho hľadiska je dôležité uviesť, že suplovanie odmietnutia, resp. nečinnosti prenajímateľa je v § 691 OZ vymedzené len fakultatívne. Jedná sa len o právo nájomcov a nie ich povinnosť. Z právneho hľadiska považoval za dôležité, že v danom prípade neprichádza do úvahy ani spoluzavinenie žalobcov na vzniku škody, pretože táto vychádza z predpokladu protiprávneho konania.

Konštatovanie súdu o porušení generálnej preventívnej povinnosti predchádzať škodám zo strany žalobcov je teda absolútne irelevantné. Aj právna argumentácia ohľadom premlčania ich právneho nároku bola neodborná a nezmyselná. Poukázal na znenie § 106 (zrejme Občianskeho zákonníka), v ktorom je vyjadrená objektívna lehota v trvaní 10 rokov počítaná od udalosti, z ktorej škoda vznikla. Vedomie o škode musí obsahovať znalosť rozsahu škody a aj zodpovednej osoby za škodu. Právna argumentácia zo strany žalovaného ohľadom premlčateľnosti je opäť absolútne irelevantná. Právnym nezmyslom bolo aj obhajovanie nezákonného postupu Bytového družstva prostredníctvom ustanovení Obchodného zákonníka. Tieto mali len zastrieť a zakryť nezákonný postup súdu. Súhra sudcu a zástupcu žalovaného v tomto časovom odseku bola už zrejماً. Prvé dve pojednávania, ktoré bolo možné označiť za dôstojné, tretie pojednávanie bolo už len komédia o spravodlivosti a práve. Je zaujímavé, že generálnu povinnosť predchádzať škodám žiadny súd ani v jednom doterajšom konaní na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. nevytýkal orgánu verejnej moci ako žalovanému, hoci boli zjavné, že tieto porušením svojej právnej povinnosti a následne svojich ústavných práv mu spôsobili škodu s ďalekosiahlymi následkami.

V časti spoluzavinenia žalobcov súd vykonal aj nadprácu a to aj za právneho zástupcu žalovaného, pretože takú právnu argumentáciu ako je obsiahnutá v tejto časti rozhodnutia na pojednávaní nevzniesol. Celá právna argumentácia ohľadom zabezpečenia vykurovania je nelogická. Táto argumentácia absolútne ignoruje fakt, že nájomca nemá sekundárnu povinnosť nahrádzať nevykonanú primárnu povinnosť prenajímateľa ohľadom kúrenia. Sudkyňa postavila svoju argumentáciu na predpoklade, že ak prenajímateľ odmietne splniť svoju zákonnú povinnosť automaticky táto prechádza na nájomcu. Žiadny právny predpis takýto automatický prechod povinností z prenajímateľa na nájomcu neobsahuje. Pokiaľ súd uvádza, že žalobcovia mohli a mali vedieť, že si môžu spôsobiť zdravotné problémy, takéto tvrdenie by bolo na mieste len vtedy, ak by sme si nezabezpečili náhradné vykurovanie spálne. V prvom rade toto mal vedieť žalovaný, ktorý porušoval svoje zákonné povinnosti. Oni za neho suplovali jeho povinnosti, čo prinášalo len problémy a nemohli v tom čase predpokladať, že žalovaný ich nechá až dve vykurovacie obdobia bez funkčného vykurovacieho telesa. Náhradné kúrenie si zabezpečili v rámci svojich schopností.

Prenášanie zodpovednosti zo žalovaného na poškodeného je zo strany sudkyne mimozákonné. Pokiaľ sa súd odvoláva na judikát Najvyššieho súdu, zdôraznil, že u nás už neplatí dualizmus práva. Keďže však judikatúra českých súdov je na vyššej odbornej úrovni poukázal aj on na judikát a to rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 2308/2005. Podľa citácie z neho primeranosť sa posudzuje vzhľadom na spôsob ohrozenia jeho, intenzitu, ale aj subjektívnosť možnosti poškodeného. Aplikovaním na daný prípad možno dôjsť k záveru, že ako nájomcovia - poškodení protiprávnym konaním žalovaného vykonal všetko čo bolo v danej situácii v ich subjektívnych možnostiach. Prestaňovanie do obývačky, ktorá bola v tom čase nezariadená z dôvodu nedostatku peňazí, nebolo reálne v ich subjektívnych možnostiach. Najdôležitejším pojmom aký je napríklad vystihnutý aj v rozsudku Krajského súdu v

Trenčín sp. zn. 19Co/267/2007 je, že každý je povinný pri akomkoľvek počínaní zachovať vždy taký stupeň pozornosti, ktorý možno vzhľadom na časovú a miestnu situáciu od neho rozumne požadovať. Znamená to pri aplikácii uvedeného, že keď si zabezpečili náhradné vykurovanie za nefunkčný radiátor, konali tak, ako možno od každého nájomcu nachádzajúceho sa v takejto situácii vyžadovať. K spoluzavineniu z ich strany by prišlo iba v prípade, ak by si nezabezpečili žiadne náhradné vykurovanie. Ďalej poukázali na pochybenie, ktoré považovali za závažné zo strany súdu, že ak by aj bolo preukázané ich spoluzavinenie na škodu na zdraví, čo v danom prípade nebolo, tak potom nemôže súd návrh z tohto dôvodu zamietnuť, môže len patrične znížiť výšku priznanej náhrady škody. Zdôraznili, že treba vziať do úvahy, že sa nejednalo o nedbanlivostné konanie žalovaného, ale o úmyselné konanie, pretože výmenu podmieňoval zaplatením fiktívnych nedoplatkov, na čo nemal podľa Obchodného zákonníka žiadny nárok. V konaní boli splnené podmienky k tomu, aby súd pristúpil k vypracovaniu súdnoznaleckých posudkov.

Na poslednom pojednávaní sudkyňa odmietla vyjadriť právny názor na protiprávne konanie žalovaného a už bolo z konania sudkyne jasné, že je zreteľne na strane žalovaného a ich žalobu chce zamietnuť. Odmietla totiž vyjadriť právny názor na protiprávne konanie žalovaného. Keďže sa jedná o škodu s celoživotnými následkami, jedná sa o škodu absolútnu, v takomto prípade súd nemôže postupovať formalisticky, pretože tým škodcu stavia do lepšieho a výhodnejšieho právneho postavenia ako poškodených. Ak by aj porušili svoju generálnu povinnosť predchádzať škodám, čo sa však v danom prípade nestalo, súd by mohol len primerane znížiť požadovanú náhradu škody.

Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu vyplýva, že dokonca ani pri porušení generálnej povinnosti predchádzať škodám, nemožno žalobu zamietnuť. Sú názoru, že žiadnu povinnosť zo zákona voči žalovanému nezanedbali. Sú zámerné prehodil povinnosť žalovaného na žalobcov, týmto si urobil z ich práv posmech. K takému právnemu odôvodneniu rozsudku by možno uverilo takých 60% jeho spolužiakov na právnickej fakulte UK, ktorí na túto školu si išli kúpiť právnické tituly. V podstate sa dá povedať, že právnická fakulta UK v Bratislave a Okresný súd Trnava fungujú na rovnakom princípe. Na princípe, ktorý je nezákonný a v právnom štáte netolerateľný. Rozsudok zvyhodňuje škodcu na úkor poškodených.

Aj priznanie trov konania pre žalovaného je výsmechom spravodlivosti. Čo sa týka konania súdu, súd namiesto vymožitelnosti právnych nárokov žalobcov ich poškodil svojou nezákonnou rozhodovacou činnosťou, zvyhodňuje účastníka konania zastúpeného advokátom na úkor práv poškodených, keď aj s odborne slabou právnou argumentáciou sa dá vyhrať súdny spor a s negatívnym výchovným vplyvom sudkyne na vývoj advokátskeho koncipienta. Poukázal na to, že na Okresnom súde Trnava z viac ako 10 konaní bol ako žalobca úspešný len v jednom a to napriek tomu, že vo všetkých sa jednalo o závažné porušenie ústavných práv. Iba v konaní sp. zn. 18C/10/2012 bol úspešný aj to len čiastočne. V tomto konaní zákonná sudkyňa, aby nemusela pristúpiť k vypracovaniu súdnoznaleckých posudkov radšej zmenila svoj právny názor na protiprávne konanie žalovaného. Bola si vedomá toho, že po vypracovaní posudkov by im bola povinná priznať podľa zákona č. 437/2004 Z.z. minimálne určité finančné odškodnenie, to by ale znamenalo, že by im nemohla uložiť povinnosť zaplatiť trovy konania. Dá sa povedať, že už po podaní žaloby sudkyňa mala záujem zabrániť vymožitelnosti ich práv. Ich žalobný návrh odmietla s tým, že v žalobnom petite sa nenachádzajú špecifikované jednotlivé zložky náhrady škody. Odignorovala judikatúru súdov v tom zmysle, že petít môže byť za špecifických podmienok uvedený len všeobecne, pričom sa po vykonaní dokazovania dodatočne upraví. Tak ako v konaní 13C/183/2011 nebola schopná nájsť zreteľný kauzálny nexus, aby mu nemusela priznať náhradu škody, rovnako tak aj v tomto konaní bolo od počiatku jasné, že nemá záujem vidieť porušenie ich práv. V ďalšej časti poukázal na jeho skúsenosti v iných konaniach na Okresnom súde Trnava. Výsledok predmetného konania mu pripomenulo výsledok jeho štúdia na právnickej fakulte v Bratislave pred 10 rokmi. Aj v tomto konaní argumentácia žalovaného bola slabá, neodborná a miestami mu pripadala až prihlúplo. Negatívny vplyv nezákonného výsledku tohto konania bol na advokátskom koncipientovi celkom viditeľný. Po vyhlásení rozsudku si dovolil sebavedome už aj vstupovať do komunikácie medzi sudkyňou a ním (žalobcom). Dokonca komentoval jeho názory, ktoré sa ho vôbec netýkali. Na predchádzajúcich skorších pojednávaní, keď jednoznačne preukazoval protiprávne konanie žalovaného, jeho konanie sa vôbec nedalo hodnotiť ako sebavedomé.

To, že súd nekonal v danom prípade v súlade so zákonom svedčí aj to, že po jeho argumentácii od polovice pojednávania sudkyňa bola nervózna, zabúdala diktovať do zápisnice jeho právnou argumentáciu, zaoberala sa nepodstatnými okolnosťami pre meritum veci napr. zisťovanie dôvodov, pre ktoré nemali zariadenú ďalšiu izbu. Jeho námietky odignorovala, nesplnila vyjadrenie právneho názoru súdu, či bola splnená podmienka protiprávnosti konania žalovaného. Odôvodnila to tým, že súd má takú možnosť, nie však povinnosť. Takýto postup je však porušením princípu právnej istoty. Vyjadril

pochybnosti o výške vyčíslených trov konania, o účelnosti ich priznania žalovanému, keď je absolútne smiešne priznávať trovy konania právnomu zástupcovi, ktorého argumentácia bola rozsudkom takmer v plnom rozsahu odmietnutá. Z princípu spravodlivosti je absolútne neprípustné, aby boli priznané trovy konania žalovanému, ktorý nedodržaním právnej povinnosti spôsobil im škodu na zdraví. Takýmto priznaním trov konania škodcovi sa legalizuje stav, keď účastník konania neplniaci si svoje zákonné povinnosti vlastne zarobí na úkor poškodeného účastníka. Do budúcnosti takto vzniká nebezpečný precedens, neúspešný žalobca, ktorý bol v skutočnosti poškodený žalovaným si tak musí do budúcnosti veľmi rozmyslieť, či sa bude domáhať svojich právnych nárokov. Aj z jeho bohatých súdnych skúseností môže vyjadriť odôvodnený záver o tom, že toto bol hlavný účel nezákonného priznania trov konania žalovanému.

Vyzval súd, aby ignoroval svoju povinnosť doručiť odvolanie žalovanému a to z dvoch dôvod, keďže ich práva ignoruje pravidelne a o to skôr existuje dôvod ignorovať aj práva žalovaného, ktorý spôsobil tento súd. Po druhé právny zástupca žalovaného si začne namýšľať, že opäť sa mu podarí zarobiť vďaka nezákonnému rozsudku. Vzhľadom na nezákonný rozsudok, z ktorého profitujú všetci zúčastnení okrem poškodených žalobcov, má pre žalovaného ten následok, že im od apríla platí zálohovú platbu namiesto stanovených 178,23 Eur vo výške 5,- Eur mesačne. Takýto postup zvolil na nevyhnutnosť náhrady škody na zdraví ako vzájomné vyrovnanie pohľadávok. Zváži možnosť využitia čl. 32 Ústavy, v ktorom je zakotvené právo na odpor. Uplatnenie takéhoto práva je u neho podložené dôvodom, že na Okresnom súde Trnava je vymožitelnosť práv občanov takmer nulová. Súd svojimi nezákonnými rozsudkami odstránil demokratický poriadok základných práv a slobôd a ubezpečuje, že v posledných mesiacoch urobil všetko pre to, aby súd v Štrasburgu potvrdil, že uplatňovanie čl. 32 Ústavy spadá pod čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv. Záverom konštatoval, že súd nesprávne právne posúdil vec a z toho dôvodu nepristúpil k vykonaniu ďalších dôkazov, vykonaným súdnoznaleckých posudkov. Navrhol, aby odvolací súd vydal uznesenie, ktorým zruší napadnutý rozsudok v bode I. a II. výroku a celú vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Žiada v odôvodnení uviesť, že zo strany žalobcov bola splnená prvá podmienka na priznanie náhrady škody, ktorou je protiprávne konanie žalovaného a vzhľadom k tomu, že skutkový stav je dostatočne zistený, žiada, aby súdu prvej inštancie bola uložená povinnosť pribrať do konania znalca za účelom vypracovania súdnoznaleckých posudkov a aby sa odvolací súd vyjadril aj k otázke premlčania, resp. nepremlčania ich práv v rámci 10 ročnej lehoty. V ďalšej časti odvolania sa vyjadroval k práci sudcov senátu Krajského súdu v Trnave a vzniesol požiadavku na vylúčenie sudcov, s ktorou sa súd pre dôvody, ktoré boli žalobcom oznámené nezaoberal.

24. Žalovaný odvolací návrh nepodal, k doručenému odvolaniu žalobcov sa vyjadril prostredníctvom splnomocneného zástupcu. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania. Žalobcovia v odvolaní uvádzajú, že predloženie žiadosti na vykonanie opravy nepreukazuje, že súd zavádzali. V tejto súvislosti uviedol, že žiadanka bola podpísaná žalobcom spolu s dôležitým upozornením na zadnej strane. Tento dokument bol súdu predložený na pojednávaní a z toho vyplýva, že žalobcovia opäť netvrdili pravdu. Žalobcovia zrejme nepochopili účel smernice pre objednanie a kontrolu vykonávaných opráv a údržbárskych prác (ďalej len smernica) vrátane stanov Bytového družstva so sídlom v Trnave. V zmysle bodu 2 smernice, smernica je aplikovaná na údržbárske práce, opravárenské práce a revízie v rámci bytového fondu Bytového družstva Trnava, ktoré sa zabezpečujú formami po a) vybraných dodávateľských firiem organizácií, po b) vlastnou údržbou bytového družstva. Znamená to, že postup v zmysle smernice platí pre všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov. V prípade ak sa títo rozhodnú využiť služby bytového družstva a nájomcov družstevných bytov. Smernica však nie je záväzná pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov a teda môžu postupovať aj bez uplatnenia postupu obsiahnutého v smernici, ktorá sa uplatňuje v dvoch prípadoch, pričom nájomcom a vlastníkom nič nebráni tomu, aby si vykonali opravu pomocou vlastných prostriedkov. Tvrdenia žalobcov v tom zmysle, že smernica nebola uvedená v stanovách, resp. tieto neobsahujú jej zmienku, je úplne irelevantné, nakoľko stanovy vydané žalovaným platia a sú záväzné pre členov bytového družstva. Stanovy nemôžu byť záväzné pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorých má v správe žalovaný, nakoľko nie sú členmi. Vlastníci bytov a nebytových priestorov sú potom viazaní predovšetkým zákonom č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a zmluvou o výkone správy, v ktorej jasne upravujú práva a povinnosti správcu. Stanovy družstva sú základným korporačným dokumentom, v ktorých sú upravené ciele družstva ako aj špecifické črty vnútornej organizácie družstva. V prípade, že by sa žalobcovia dovoľávali po zmienke v stanovách týkajúcej sa smernice iných záväzných aktov pre členov družstva, pripomína čl. 71 ods. 11 vtedy platných stanov zo dňa 20.11.2002, podľa ktorého predstavenstvo schvaľuje organizačné normy družstva vrátane štatútov, je vo výlučnej pôsobnosti predstavenstva

prijímať normy platné pre všetkých členov družstva a teda záväzné aj pre žalobcov. Ďalej v čl. 12 stanov je obsiahnutá v ods. 1 písm. b) povinnosť člena družstva, čo platí aj pre žalobcov, rešpektovať smernice, rozhodnutia, nariadenia a zásady prijaté orgánmi družstva, všeobecné záväzné právne predpisy a konať v súlade s nimi. Je celkom pochopiteľné, že stanovy nemôžu obsahovať úplné znenia všetkých smerníc, rozhodnutia nariadení, ktoré sú počas funkčných období jednotlivých predstavenstiev prijaté. Pokiaľ žalobcovia mali za to, že žalovaný porušuje svoju povinnosť boli povinní postupovať v súlade s § 691 Občianskeho zákonníka v platnom a účinnom znení, aby predišli hroziacej škode na zdraví a vady spôsobené na vykurovacom telese odstrániť v nevyhnutnej miere po predchádzajúcom upozornení žalovaného a požadovať od neho náhradu účelne vynaložených nákladov. Žalobcovia takto jednoznačne nepostupovali a tvrdia, že suplovanie odmietnutia, resp. nečinnosti prenajímateľa je v ust. § 691 Občianskeho zákonníka vymedzená len fakultatívne a teda jedná sa len o právo a nie o povinnosť. V tejto súvislosti poukázal na ust. § 415 Občianskeho zákonníka, kde je zakotvená pre každého povinnosť konať a počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku a životnom prostredí. Tu sa už nejedná o právo, ale povinnosť žalobcov počínať si tak, aby nedošlo ku škode na zdraví, ktorá je predmetom tohto konania. Má za to, že žalobcovia svojím konaním toto ustanovenie porušili. Ďalej nevyužili svoje právo a možnosť postupovať podľa § 691 Občianskeho zákonníka a neodstránili vadu vykurovacieho telesa na vlastné náklady s možnosťou žiadať náhradu aj od žalovaného a teda aj týmto nekonaním porušili všeobecnú prevenčnú povinnosť. Predmetom konania bola náhrada škody spôsobená na zdraví, ktorú žalobcovia žiadali od žalovaného k úhrade. Predpokladmi vzniku zodpovednosti je protiprávny úkon, ďalej spôsobenie škody a kauzálny nexus, resp. príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním škodcu a vzniknutou škodou. Žalovaný má za to, že žalobca v konaní nepreukázal ani jednu podmienku, ktorá by zakladala zodpovednosť za škodu na strane žalovaného. Okrem uvedeného pripomenul, že žalobcovia na pojednávaní uviedli, že byt, ktorého sú nájomcami je trojizbový plus kuchyňa a počas nefunkčnosti radiátora vykurovali izbu pomocou vykurovacieho telesa. V ostatných izbách aj podľa ich vyjadrení kúrenie bolo úplne funkčné. Mali teda nespávať v nevykurovanej miestnosti a to za zatvorenými dverami tejto izby. Mali teda možnosť spať v inej izbe, ktorá bola vykurovaná. Okrem toho byt žalobcov, ktorého sú nájomcami sa nachádza na 4. poschodí, pričom celkovo bytový dom má 14. poschodí. Izba, v ktorej žalobcovia spali sa nenachádza ani na prízemí a dokonca ani na vrchnom poschodí bytového domu, kde by mohli pociťovať napr. nárazový vietor. Za neprijateľné považuje tvrdenie spočívajúce v nemožnosti spávania pri náhradnom vykurovacom telese z dôvodu jeho hlučnosti a nemožnosti umiestnenia náhradného prenosného vykurovacieho telesa zo zarážajúceho dôvodu a síce, že by nebolo možné otvárať dvere na izbe. Tieto tvrdenia sú absolútne irelevantné a zakladajú porušenie prevenčnej povinnosti. Žalobcovia nekonali tak, ako konať mali. Svojím povrchným konaním si spôsobili škodu. Mali predsa v súlade s vyššie uvedeným konať tak, aby si škodu nespôsobili a teda celý návrh žalobcov je neopodstatnený, čo do rozsahu a aj výšky. Čo sa týka premlčania nároku, pokiaľ sa jedná o právo na náhradu škody spôsobenej na zdraví, platí tu len subjektívna premlčacia doba. Neplatí objektívna premlčacia doba ako si to mylne vykladajú a chápu žalobcovia. Znovu poukázal na rozhodnutie R 9/1986, podľa ktorého, ak odo dňa keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá do uplatnenia práva na náhradu škody uplynie čas uvedený v ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka a škodca namieta premlčanie, právo sa premlčalo, aj keď ide o škodu spôsobenú úmyselne. Neprichádza tu do úvahy objektívna 10 ročná premlčacia doba v zmysle § 106 ods. 2 OZ. Žalobca 1 vypovedal, že prejavom ochorenia u neho bola bolesť hrudných stavcov, čo spôsobilo cerviko-brachiálny syndróm a tieto sa začali prejavovať v roku 2006, čo bolo spôsobené častými návštevami u lekárov. U žalobkyne 2 sa začali zdravotné problémy prejavovať s krčnou chrbticou a to v roku 2004 a 2005. Už z uvedeného ako aj zo samotného žalobného návrhu vyplývajú zhodné skutočnosti. Vzhľadom na výpovede oboch žalobcov, žalovaný vzniesol námietku premlčania, nakoľko z výpovede sa dá jednoznačne vyzistiť obdobie kedy sa žalobcovia dozvedeli o škode, ktorá bola ním spôsobená na zdraví, ako aj o tom, kto im spôsobil škodu. Vzhľadom k uvedenému považuje vznesenú námietku premlčania za správnu a naďalej má za to, že nárok hoci nie je preukázaný, že škodu spôsobil žalovaný, ani nie je preukázané, že škoda skutočne vznikla a žalobcovia trpia ťažkými zdravotnými problémami, ktoré boli spôsobené konaním žalovaného, je premlčanie v subjektívnej premlčacej lehote v zmysle § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Všetky žalobcami navrhnuté dôkazy boli vykonané a pred skončením dokazovania nemali žiadne ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania, čo uviedli do zápisnice na pojednávaní. Okrem invektív a osobných atakov, ktoré odvolanie žalobcov obsahuje nie je možné vyzistiť v čom súd prvej inštancie nesprávne vec právne posúdil, okrem faktu, že žalobcovia boli v konaní neúspešní. Ostatné tvrdenia žalobcov a invektívy obsiahnuté v odvolaní na žalovaného a jeho právneho zástupcu ako aj zákonnú sudkyňu vrátane subjektívnych a ničím nepodložených pocitov žalobcu považuje za prejav neschopnosti

a nevyváženosti žalobcu 1 ako aj jeho neschopnosť prijať a akceptovať akékoľvek rozhodnutie, ktoré je v jeho neprospech.

25. Ďalšie písomné vyjadrenia vo veci podané neboli.

26. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej CSP), ktorý nahradil a zrušil do 30.06.2016 účinný zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej OSP). Odvolací súd prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa CSP.

27. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku - ďalej CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné, a rozsudok je dôvodné v zmysle § 387 CSP potvrdiť.

28. V odvolacom konaní sú strany sporu v súlade s Civilným sporovým poriadkom označovaní ako žalobca 1 a žalobca 2, resp. žalobcovia a žalovaný namiesto súdom prvej inštancie použitého označenia navrhovateľ 1, navrhovateľ 2, resp. navrhovatelia a odporca a návrh, ktorý je predmetom konania je žalobou.

29. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku, konania jemu predchádzajúceho, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil.

30. Vzhľadom na to, že odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez potreby zopakovania či doplnenia dokazovania, odvolací súd nepovažoval za potrebné a účelné na prejednanie odvolania nariaďovať pojednávanie, keď si to nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

31. Pretože odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobcov tvrdeného nároku, súd vykonal dokazovanie potrebné na posúdenie uplatneného nároku, výsledky dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom i podľa odvolacieho súdu dospel k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, keď vec i správne právne posúdil, s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku odvolací súd odkazuje na správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od týchto záverov súdu prvej inštancie odchýliť, a preto nemôže dať za pravdu odvolateľom. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie sa potom žiada dodať už len nasledovné:

32. Predmetom odvolacieho prieskumu je posúdenie správnosti záverov súdu prvej inštancie, ktorý skonštatoval, bezdôvodnosť žaloby predovšetkým pre nepreukázanú príčinnú súvislosť medzi uplatnenými nárokmi žalobcov na náhradu škody a zisteným protiprávnym konaním žalovaného v súvislosti so žiadanou a včas nevykonanou opravou radiátora v nimi užívanom byte, ktorý patrí žalovanému a ktorý užívajú ako členovia Bytového družstva.

33. Vzhľadom na viazanosť odvolacieho súdu uplatnenými odvolacími dôvodmi vrátane ich vecného (obsahového) vymedzenia (§ 379 CSP) žalobcovia, vychádzajúc z obsahu ich odvolania namietajú, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bol vydaný na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1, písm. h) CSP), že súd nevykonal dostatočné dokazovanie (§ 365 ods. 1 písm. e) CSP), namietajú nedostatky v postupe a v konaní súdu, pričom potvrdzujú, že skutkové zistenia sú správne.

34. Žalobcovia teda v podanom odvolaní namietali, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku). V súvislosti s uvedenou námietkou treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci (omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav) je síce relevantným odvolacím dôvodom, ale v danom prípade táto námietka nie je opodstatnená, pretože súd prvej inštancie jasne a dostatočne vysvetlil právne dôvody, pre ktoré žalobu zamietol. Pokiaľ žalobcovia zotrvávajú na právnych názoroch, ktoré sú odlišné (iné) od právneho posúdenia veci konajúcim súdom, polemika o nesprávnosti súdom prvej inštancie vyslovených právnych záverov pre nezohľadnenie právnej argumentácie strany sporu, sama o sebe nie je presvedčivým argumentom pre tvrdenie o nesprávnosti rozsudku súdu prvej inštancie.

35. Súd prvej inštancie pri skúmaní príčinnej súvislosti medzi porušením povinností škodcom (žalovaným) a škodou z hľadiska posudzovania zodpovednosti žalovaného Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že príčinná súvislosť nie je daná. Zároveň vysvetlil, že o vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak škoda vznikla následkom protiprávneho konania škodcu, teda ak je jeho konanie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku, a teda ak je doložené, že nebyť protiprávneho úkonu, ku škode by nedošlo. Ak príčinou vzniku škody bola iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastane, príčinou vzniku škody môže byť len tá okolnosť, bez existencie ktorej by škodový následok nevznikol. Dôkazné bremeno na preukázanie príčinnej súvislosti zaťažuje poškodeného, tzn. žalobcov 1 a 2. Odvolací súd so záverom súdu prvej inštancie súhlasí.

36. O vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) ide totiž vtedy, ak je medzi protiprávnym konaním škodcu a vznikom škody vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevznikne. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti je treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala a je rozhodujúca iba vecná súvislosť príčiny a následku. V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu.

37. Súd prvej inštancie postupoval podľa vyššie uvedeného a svoje závery plynúce z vykonaného dokazovania riadne podľa zákonom vyžadovaných kritérií v rozsudku podrobne uviedol, vysvetlil ako dospel k záveru o zamietnutí žaloby. Rozsudok je riadne odôvodnený, preskúmateľný. Aj odvolací súd zdieľa záver súdu prvej inštancie, že k tvrdenej škode na zdraví žalobcov predovšetkým v dôsledku nerešpektovania počínať si tak, aby si svojim konaním nespôsobili škodu na zdraví. Vyplýva totiž zo zákonnej úpravy, že v sporovom konaní, ktoré je ovládané dispozičnou zásadou platí, že súd je viazaný žalobným návrhom a uplatnený nárok je charakterizovaný opísaním skutkových okolností, ktorými žalobca svoj nárok zdôvodňuje, keď skutkovým základom opísaným v návrhu v spojitosti s petitom je potom vymedzený základ nároku uplatneného žalobcom, ktorý je predmetom konania. Žalobcovia odvodzovali svoje nároky na náhradu škody na zdraví a majetku z tvrdenia, že zdravotné následky im vznikli tým, že museli spať v spálni, v ktorej bol dve vykurovacie sezóny nefunkčný radiátor, čím došlo k podchladeniu ich krčných a hrudných stavcov a vznikli im ďalšie súvisiace zdravotné následky.

Vzhľadom na popis situácie v byte samotnými žalobcami, v rozhodnom období, kedy bol radiátor v spálni nefunkčný (str. 24 a 25 rozsudku súdu prvej inštancie), je záver súdu správny. Žalobcovia mali možnosti eliminovať vplyv nefunkčnosti radiátora na ich zdravie logickými bežnými opatreniami (napr. vykurovať obývačku a neodstaviť ju z kúrenia, nezatvárať dvere na obývačke, ktorá mala funkčné vykurovanie a pod.), ktoré vyplývajú z normálneho života a riešenia situácie a tak plniť svoju prevenčnú povinnosť.

38. Žalobcovia teda v konaní nepreukázali existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením povinnosti žalovaného a vznikom škody na ich zdraví. Keďže podmienky vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich nie je daná táto zodpovednosť, odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je opodstatnené, lebo smeruje proti rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý spočíva na správnom právnom závere, že v danej veci nie sú splnené podmienky pre zodpovednosť žalovaného za škodu v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

39. Ďalším odvolacím dôvodom je, že „súd nepristúpil k vykonaniu súdnoznaleckého dokazovania“.

40. V zmysle § 120 ods. 1 O.s.p. účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

41. V zmysle § 132 Občianskeho súdneho poriadku dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci.

42. Citované ustanovenia zakotvovali dôkaznú povinnosť účastníkov v sporovom konaní, teda povinnosť označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na účastníkoch konania. Účastník, ktorý neoznačí dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé dôsledky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú i toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, no hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nepotvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení účastníka. Zákon určuje dôkazné bremeno ako procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania, pokiaľ je určený výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka nie je preukázané v tom zmysle, že súd ho nepovažuje za pravdivé ani na základe navrhnutých dôkazov, ani na základe dôkazov, ktoré súd vykonal bez návrhu, je pre účastníka nepriaznivé rozhodnutie.

43. Hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané procesné dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a relevantnosti pre rozhodnutie. Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je právnymi predpismi obmedzovaný v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov. Hodnotiacia úvaha súdu pritom ale nie je svojvoľná, súd musí vychádzať zo všetkého, čo vyšlo v konaní najavo. Tieto skutočnosti musí súd rešpektovať a musí správne určiť ich vzájomný vzťah. Prítom súd nie je viazaný žiadnym poradím významu a dôkaznej sily jednotlivých dôkazov.

44. Súd prvej inštancie túto svoju povinnosť splnil, dokazovanie vykonal, výsledky (podľa návrhov strán sporu) vykonaného dokazovania riadne vyhodnotil a na ich základe odôvodnil rozhodnutie, s ktorým sa odvolací súd stotožňuje tak, ako už bolo uvedené vyššie.

45. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, v ktorých súd skonštatoval, že Občiansky súdny poriadok ukladá účastníkom konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. V zmysle § 120 ods. 1 O.s.p. však súd rozhodne o tom, ktoré z označených dôkazov vykoná. To znamená, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov preto nie je vadou spôsobujúcou účastníkovi konania odňatie možnosti konať pred súdom a zakladajúcou tým prípustnosť dovolania. (porovnaj aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 37/1993 a pod R 125/1999). Odňatie možnosti konať pred súdom s následkom prípustnosti dovolania

nezakladá bez ďalšieho ani prípadná skutočnosť, že by bolo možné mať výhrady voči dôvodom, pre ktoré súd navrhnuté dôkazy nevykonal (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 18. apríla 2012, sp. zn. 6 Cdo 51/2012). Súd pri vykonávaní dokazovania nie je viazaný návrhmi účastníkov a nemá povinnosť všetky navrhnuté dôkazy vykonať. Nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov nie je vadou spôsobujúcou účastníkovi odhľadie možnosti konať pred súdom, pretože v zmysle ustanovenia § 120 ods. 1 veta druhá O.s.p. je vecou súdu, aby rozhodol, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. Toto oprávnenie súdu sa neviaže na návrhy účastníka konania (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 14.09.2011, sp. zn. 6 Cdo 153/2011).

46. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky, skonštatoval, že dokazovanie v občianskom súdnom konaní prebieha vo viacerých fázach; od navrhnutia dôkazu cez jeho zabezpečenie, vykonanie a následné vyhodnotenie. Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou účastníkov konania, len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná. Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy účastníkov na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. V prípade, že súd odmietne vykonať určitý účastníkom navrhovaný dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy (§ 157 ods. 2 Občiansky súdny poriadok). Skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené sťažovateľom, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práv na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 350/08 z 30. septembra 2010).

47. Odhliadnuc aj od toho, že žalobcovia svoje nároky v konaní riadne neupresnili (nešpecifikovali), znalecké dokazovanie v danej veci pred súdom prvej inštancie navrhnuté nikým nebolo, tak už len z tohto dôvodu, súd nemal povinnosť takéto dokazovanie vykonať.

48. Čo sa týka otázky premlčania nároku, aj tu súd prvej inštancie zaujal správny záver. Posúdenie námietky premlčania, vzhľadom na výsledky dokazovania, ktoré bolo postačujúce na rozhodnutie o veci, toto nie je dostatočným podkladom na zodpovedanie otázky premlčania nároku a nebolo ani potrebným pre rozhodnutie súdom prvej inštancie zvoleným spôsobom.

49. Na záver odvolací súd dodáva, že skutočnosť, že súd nerozhodol podľa predstáv a očakávaní žalobcov, nemožno považovať za porušenie či nerešpektovanie jeho práv. Odvolací súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 218/2010, podľa ktorého obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

50. Ďalšie odvolacie argumenty žalobcov obsahujúce ich názory na konanie súdu, sudcov a opisujúce ich doterajšie skúsenosti, odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej už za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať.

51. I podľa už konštantnej judikatúry súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 251/04, III.ÚS 209/04, II.ÚS 200/09 a podobne). Preto na ostatnú odvolaciu argumentáciu žalobcov odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

52. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania, žalobcovia v odvolaní napadli i tento výrok považujúc ho za nesprávny, nespravodlivý, avšak neuviedli žiadne konkrétne odvolacie dôvody do základu rozhodnutia o tomto nároku a nenapadli konkrétnymi dôvodmi ani výšku priznanej náhrady trov konania. Z uvedeného potom vyplýva, že nakoľko žalobcovia žiadnym relevantným spôsobom správnosť výroku o náhrade trov konania v rozsudku súdu prvej inštancie vychádzajúceho z tzv. zásady úspechu nespochybnili, nie je ich odvolacia námietka opodstatnená.

53. Odvolací súd riadiac sa uvádzaným, preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku a v závislom výroku v napadnutom o náhrade trov konania, podľa ustanovenia § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku z dôvodu vecnej správnosti vo výroku potvrdil.

54. Žalovaný má voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške, vzhľadom na to, že žalovaný bol v odvolacom konaní vo veci samej v celom rozsahu úspešný, a neboli tu dané žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali výnimočne úspešnému žalovanému náhradu trov konania nepriznať (§ 257 C.s.p.). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pričom v odvolacom konaní úspešnému žalovanému priznal v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie osobitným uznesením po právoplatnom skončení veci.

55. Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).